

Tweede Productiviteitsagenda van het kabinet zet goede stappen, maar uitvoering voor MKB-maakbedrijven blijft bepalend

Het kabinet heeft de Tweede Productiviteitsagenda gepresenteerd. De agenda richt zich onder andere op onderwijs en vaardigheden, arbeidsmarkt, digitalisering en innovatie. Koninklijke Metaalunie constateert dat de politiek het thema arbeidsproductiviteitsverhoging inmiddels hoog op de agenda heeft staan en dat de agenda meerdere belangrijke zaken bevat waarvoor Metaalunie al jaren pleit. Tegelijkertijd blijft de vraag hoe de plannen in de praktijk concreet worden uitgewerkt en daadwerkelijk bij MKB-maakbedrijven terechtkomen.

De urgentie is groot. De Nederlandse arbeidsproductiviteit groeide het afgelopen decennium gemiddeld slechts 0,3 procent per jaar. Door vergrijzing en de al hoge arbeidsparticipatie kan economische groei steeds minder worden bereikt door meer mensen of meer uren te laten werken. Nederland zal het werk daarom vooral slimmer moeten organiseren.

Technologieadoptie krijgt meer erkenning

Positief is dat het kabinet expliciet aandacht besteedt aan de achterblijvende toepassing van digitale technologieën in het mkb. Voor veel MKB-maakbedrijven ligt de grootste productiviteitswinst niet in het zelf ontwikkelen van nieuwe technologie, maar in het succesvol toepassen van bestaande oplossingen, zoals digitalisering, automatisering en robotisering. Het kabinet erkent dit probleem, maar echt (nieuwe) concrete maatregelen om MKB-maakbedrijven te ondersteunen bij de toepassing van procesinnovatie, bijvoorbeeld samen met het bedrijfsleven, ontbreken. Een herkenbaar programma voor procesinnovatie in de MKB-maakindustrie zou daarom een waardevolle aanvulling zijn. Daarbij is landelijke regie nodig, maar moet de uitvoering dicht bij MKB-maakbedrijven plaatsvinden.

Smart Industry en mensgerichte innovatie bieden kansen

Positief is de voortzetting van Smart Industry en de voorgenomen opschaling van het programma *Shaping the Future of Work*. Binnen dit programma worden mkb-bedrijven ondersteund bij arbeidsbesparende en mensgerichte innovaties voor fysiek werk. Dat is belangrijk, omdat productiviteitsverbetering niet alleen draait om machines en software. Ook de inrichting van het werk, de kennis van medewerkers en de acceptatie van technologie bepalen het resultaat. De praktische uitwerking blijft doorslaggevend. Veel kleine ondernemers hebben onvoldoende tijd en gespecialiseerde kennis om zelfstandig een innovatieproject te ontwikkelen. Ondersteuning moet daarom verder gaan dan inspiratie en demonstratie. Bedrijven hebben hulp nodig bij de analyse van hun productieproces, de keuze van een passende oplossing en de daadwerkelijke invoering. Uiteraard speelt Metaalunie hierbij graag een belangrijke uitvoerende rol.

Scholing en innovatie moeten samengaan

Het kabinet besteedt terecht aandacht aan een goed opgeleide beroepsbevolking en een leven lang ontwikkelen. Door digitalisering en AI veranderen functies en worden andere vaardigheden gevraagd. Voor de MKB-maakindustrie is dit essentieel. Nieuwe technologie levert alleen productiviteitswinst op wanneer medewerkers ermee kunnen en willen werken. Scholing moet daarom nauw worden verbonden met concrete innovatieprojecten. Metaalunie ziet hierbij kansen voor bijvoorbeeld O&O-fondsen en regionale bedrijfspakketten. Deze infrastructuur kan worden benut voor kennisoverdracht, digitale vaardigheden en praktijkgerichte leertrajecten. Daarbij moet worden voorkomen dat leven lang ontwikkelen vooral wordt ingevuld met algemene of formele opleidingen. Voor kleine maakbedrijven is juist kortdurend, praktisch en direct toepasbaar leren op of rond de werkvloer nodig.

Financiering moet beter aansluiten op het mkb

Het kabinet kondigt maatregelen aan om de toegang tot financiering van innovaties te verbeteren, waaronder een Nationale Investeringsinstelling en aanpassingen van bestaande innovatieregelingen.

Dat is positief, maar veel maatregelen lijken vooral gericht op startups, scale-ups en grote investeringen. Reguliere MKB-maakbedrijven investeren vaak op kleinere schaal in machines, robots, software, data-infrastructuur, advies en opleiding. Vooral software en implementatiekosten zijn moeilijk financierbaar. Metaalunie pleit daarom voor kredietgaranties en eenvoudige, eventueel stapelbare vouchers.

De Tweede Productiviteitsagenda bevat belangrijke aandachtspunten voor de MKB-maakindustrie. Technologieadoptie in het mkb krijgt meer aandacht in de nieuwe agenda. Tegelijkertijd bestaat het risico dat de agenda vooral een verzameling van beleidstrajecten blijft. Het werkelijke resultaat wordt bepaald door het aantal MKB-maakbedrijven dat daadwerkelijk een productieproces vernieuwt, medewerkers opleidt en aantoonbaar productiever wordt. Daarvoor zijn eenvoudige regelingen, praktische implementatiebegeleiding en nog meer aandacht voor procesinnovatie nodig. Alleen dan profiteert niet alleen de innovatiekopgroep, maar ook het brede peloton van Nederlandse MKB-maakbedrijven.